

Accountants en leiderschap

Je zal maar accountant zijn in deze tijd. Twee rapporten zijn er maar liefst verschenen onlangs (14 januari 2020) het rapport van de Monitoring Commissie Accountancy (MCA) en 30 januari 2020 het rapport van de Commissie Toekomst Accountancy (CTA) met allemaal aanbevelingen om de sector te verbeteren, te veranderen.

‘Veel problemen zijn helemaal niet nieuw, ze keren alleen telkens terug’ luidt de subtitel van het rapport MCA [\[i\]](#). Dat zegt al veel. Voeg daaraan toe de bevinding van de CTA [\[ii\]](#) dat ‘de eerste stappen zijn gezet’

Bij mij gaan een paar alarmbellen rinkelen. Is de sector wel in staat het vertrouwen terug te winnen? Waarom is dat vertrouwen verloren gegaan? Was dat niet een combinatie van factoren zoals betrokkenheid bij integriteitskwesaties waardoor de rol van accountant onder het vergrootglas werd gelegd? Is de accountant adviseur voor de klant of onafhankelijke toetser van wettelijke financiële kaders? Deze twee rollen kunnen schuren, het zijn twee verschillende waardesystemen. Accountantsbureaus zijn hybride organisaties, ze dienen een publiek belang en een commercieel belang.

Vanaf ongeveer 2014 is de sector aan de slag gegaan met verbeteringen, maar dat deed zij vooral door het creëren van veel extra regels (interne checks & balances) binnen de accountants bureaus. De kosten daarvan zijn doorberekend aan de klanten. Die klanten zijn wij: bedrijven en maatschappelijke organisaties. De klacht is groot over de relatief hoge stijging van de accountants kosten. Daar komt nog een ergernis bij, namelijk over het beleid van deze (vooral grote) kantoren om zich terug te trekken uit maatschappelijk veld. Verenigingen, woningbouwcorporaties, scholen, zorgorganisaties, etc. worden niet meer bediend door deze bureaus. Teveel risico's, te weinig lucratief voor deze bureaus.

Het is duidelijk dat de sector zich moet beraden op de kern van haar beroep, ordening moet aanbrengen op systeem- en structuurniveau zoals beide rapporten aanbevelen. Maar ook dient het besturingsmodel binnen accountantsbureaus onderwerp van gesprek te worden, om een betere balans tussen ondernemerschap en publiek belang te krijgen aldus de CTA.

Accountants zijn gewend te beschouwen, te analyseren, advies te geven en te oordelen. Hoe staat het met het leiderschap in de sector? Misschien is dat wel de grote uitdaging. Bij afwezigheid van leiderschap gaan wetten en regels domineren. Het was Machiavelli^[iii] die constateerde dat er twee manieren zijn

om macht uit te oefenen: door middel van wetten of door gezag. Dat eerste is precies wat je ziet gebeuren: een overdaad aan regelgeving wordt voorgesteld. Er gloort hoop: beide rapporten gaan ook uitgebreid in op het fenomeen cultuur. Dat daar zo uitgebreid over moet worden geschreven en worden uitgelegd is veelzeggend. Is het allemaal zo nieuw? Maar niettemin: men doet een appèl om duurzaam te investeren in intrinsiek gedragen cultuurverandering.

De uitdaging is dus voor de technocratisch ingestelde accountant te leren om een maatschappelijk leider te worden. En hierbij is juist het intern toezicht, de eigen raad van commissarissen van groot belang. Hoe beter de countervailing power ter plekke, in de werkelijkheid, georganiseerd, hoe minder regels en bureaucratie er nodig is. Dit vraagt actieve maatschappelijk betrokken en waardegedreven toezicht[\[iv\]](#). Hier ligt een grote kans voor de sector. Het intern toezicht is nog maar beperkt aanwezig, slechts bij enkele grote kantoren. Het zou heel passend zijn als de accountancysector, net als vele andere sectoren in ons land, dit type toezicht verder zou ontwikkelen.

Uiteindelijk zijn het de mensen die het verschil maken. Ik zou zeggen: pak de handschoen op, richt het intern toezicht in, toon leiderschap, en dan zal het wel goedkomen met de accountancy sector in de toekomst.

Wie durft?

Marianne Luyer

Reacties welkom!

[\[ii\]](#) Rapport 'Spiegel voor de accountancysector, Monitoring Commissie Accountancy dec 2019

[\[iii\]](#) Rapport 'Vertrouwen op controle', Commissie Toekomst Accountancy jan 2020

[\[iiii\]](#) De Heerser, Niccolò Machiavelli, hoofdstuk XVIII

[\[iv\]](#) Our Core Values, 2 2018, M. Luyer en J. Bouwmeester, Goedbestuur&Toezicht 2 ,2018

